

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK VI

CELOVEC, V SREDO, 4. IV. 1951

STEV. 24 (393)

Koreja krvavi za tuje koristi

Mac Arthur prekoračil 38. vzporednik — Pričakujejo novo kitajsko ofenzivo

Ko so severnokorejske oborožene sile lansko leto 25. junija ob 5. uri zjutraj prekoračile usodni 38. vzporednik, se je začela krvava vojna, o kateri v začetku nihče ni mislil, da bo zavzela takšen obseg. Toda že prvi tedni so pokazali, da tukaj ne gre za spopad med Južno in Severno Korejo, temveč je ta krvavi ples v tem delu sveta v bistvu samo preizkusni kamen med Sovjetsko zvezo in Združenimi državami Amerike. Eni kot drugi so namreč že od vsega početka ustvarjali tukaj vsak po svoje položaj in razpoloženje ter netili medsebojno sovraštvo med korejskim ljudstvom. Instruktorjem in agentom tako sovjetskim kot ameriškim, je od leta 1948, ko sta obe velesili odtegnili svoje vojaške čete iz dežele, pa do lani uspelo ustvariti tako razpoloženje med korejskim ljudstvom, da je bil čas za oborožen spopad.

Kmalu po začetih zmagah severnokorejske armade, ki je v začetku dokaj hitro napredovala proti jugu in je že vse izgledalo, da je usoda Južne Koreje dokončno zapečaten, so posegle v borbo Združene države Amerike, katerih čete so pod zastavo Organizacije združenih narodov priskočile južnim Korejcem na pomoč. Takrat je doživela sovjetska politika svoj prvi politični poraz v korejski vojni, ker so se Združeni narodi kljub temu, da se je sovjetska delegacija tik pred začetkom vojne odstranila iz Varnostnega sveta, odločili za intervencijo v Koreji. Na podlagi tega sklepa OZN so se ameriškim četam na Koreji pridružile tudi edinice drugih držav članic OZN, kljub temu pa je severnokorejska armada še dalje prodirala na jug vse do tlej, ko so Američani izvedli invazijo pri Inčonu dne 15. septembra lani. V teku 14. dni se je položaj spremenil tako da-

Mao Ce Tung na zdravljenju v Moskvi

Dolgi vrsti kominformskih voditeljev, ki so bili na „zdravljenju“ v Sovjetski zvezi, se je pridružil tudi predsednik vlade LR Kitajske Mao Ce Tung, ki se po poročilu agencije „China News“ nahaja že od začetka marca v Moskvi. Že dalj časa je namreč bolehal na srcu in ga je sovjetski poslanik v Peking general Rošen že večkrat pozival, naj gre na zdravljenje v Moskvo. Toda Mao Ce Tung se je dolgo upiral, ker se je bal podobne usode, kot je zadela njegove kolege iz ostalih kominformskih držav, bal se je, da bi za vedno ostal v moskovskem zdravilišču. Na vse zadnje pa je bilo „vabilo“ na zdravljenje gotovo tako „prisrčno“, da se ni mogel več upirati.

Družni nas velikanska sila — svoboda

Predsednik francoske republike Vincent Auriol, ki biva s skupino francoskih politikov v Združenih državah Amerike, je govoril na konferenci ameriških držav in med drugim dejal, da nas preko vseh osebnih problemov, preko mej in morij družijo velikanska sila — svoboda, skupna volja nas navdihuje — želja po miru.

Govorec o sedanji mednarodni napetosti je poudaril potrebo po mednarodni solidarnosti, kajti v borbi za skupno dobrobit so narodi odvisni eden od drugega. Vsaka vojna in sleherna gospodarska ali socialna kriza zadene prej ali slej vse človeštvo. S tem v zvezi je Auriol izrazil prepričanje, da je vsa ta vprašanja mogoče rešiti v gospodarskem okviru Atlantske skupnosti.

leč, da so oborožene sile OZN stale 1. oktobra na 38. vzporedniku in do 29. oktobra napredovale do mandžursko-korejske meje.

Spet je izgledalo, da bo vojna končana, tokrat v korist OZN, kar pa nikakor ni šlo po računih Sovjetske zveze. Treba je bilo najti koga, ki bo šel za moskovske gospodarje po kostanj v ogenj. Nalogo je prevzela LR Kitajska in že 11. novembra so začeli Severnokorejci s pomočjo kitajskih „prostovoljcev“ potiskati čete OZN nazaj proti jugu. Ponovno se je začela tragedija za kitajsko ljudstvo, ko je šel val vojne preko dežele, medtem pa so se v OZN trudili, da bi mirnim potom rešili korejski spor. Posebno Jugoslavija je preko svoje delegacije odločno povedala, da je proti vsakemu nadaljevanju vojne, ni ji pa uspelo, ker so koristi velesil ponovno preglasovale miroljubne želje narodov.

Znova so divjale borbe, ofenzivi je sledila protiofenziva in pred kratkim so tankovske edinice Mac Arthura ponovno prekoračile usodopolno mejno črto na 38. vzporedniku. Čeprav se je večina držav — članic OZN izrekla proti tej prekoračitvi in kljub temu, da je general Mac Arthur na eni strani ponudil Kitajcem roko sprave, jim je na drugi

strani spet zagrozil, kar so le-ti seveda izrabili kot opravičilo za svojo intervencijo v Koreji in pravijo, zdaj, da so že od vsega početka vedeli, da je vojna na Koreji v bistvu naperjena proti njim. Iz najnovejših poročil je tudi razvidno, da pripravlja Kitajska še pred pomladjo novo večjo ofenzivo, ki naj bi spet spremenila položaj na korejskem bojišču.

Medtem ko se na Koreji bijejo krvave bitke, se nadaljujejo tudi politične borbe. Sovjetska zveza kriči in piše o ameriških imperialistih, Amerika govori o sovjetskih agresorjih, nobena pa ne pove, da sta obe zakrivila sedanji položaj v svetu in da sta tudi obe krivi prelivanja krvi na Koreji.

Neštete človeške žrtve je že zahtevala korejska vojna. Stotisoči Korejcev so prelili kri za koristi drugih, številne so divizije kitajskih „prostovoljcev“, ki so v borbi za interese Sovjetske zveze našle grob na Koreji, in velike so tudi izgube oboroženih sil Organizacije združenih narodov. Kljub vsemu pa nočejo ne eni ne drugi slišati glas človeštva, ki si želi mir in zahteva konec prelivanja nedolžne krvi. Še niso izenačeni računi velesil, zato mora še naprej prenašati težke žrtve, ki jih zahteva oborožitev.

ÖVP že spet misli na veliki rajh

Kako umazana je volivna propaganda ÖVP za volitve zveznega prezidenta, bo znano že vsakemu človeku, saj se je o njej že mnogo pisalo. Dobrodošla so ji tudi najbolj nesramna obrekovanja, samo da bi si s pomočjo očitne laži zagotovila nekaj glasov. Posebno ji gre na živce dejstvo, da se je Demokratična fronta delovnega ljudstva odločila, da bo pri volitvah podprla kandidato dunajskega župana Körnerja. Zato tudi številni izpadli proti „Titokomunistom“, ki so se baje povezali s socialistično stranko Avstrije.

Še bolj pa karakterizira današnje ÖVP-jevske politiko volivna propaganda za občinske volitve v Krški dolini. Zadnjo nedeljo so namreč volili v Strassburgu svoje občinske zastopnike in je na predvečer volitev govoril tam tudi ÖVP-jevski namestnik deželnega glavarja Ferlitsch. V svojem govoru pa si je dovolil ta zastopnik in funkcionar tiste ÖVP, ki že ves čas kriči, da smo koroški Slovenci izdali domovino in da jo še izdajamo, takšne opazke, ki jih nikakor ni mogoče spraviti v sklad z ljubeznijo in zvestobo do domovine, katere monopol si lasti prav ÖVP.

Ni treba posegati daleč nazaj v zgodovino, saj je minilo komaj nekaj let, ko smo še na lastni koži občutili „dobrote“ nemškega rajha. In danes govori odgovorni ÖVP-jevski funkcionar že spet o potrebi po združitvi Nemčije in Avstrije. Ko je namreč zadnjo soboto govoril o odnosih med temi dvema državama, je prav po ÖVP-jevsko ugotovil, da sta to dve državi, ki sedita na isti veji. Mi smo premajhni — je nadaljeval —, da bi mogli sami obstojati, spet mora nastati rajh in to se bo razčistilo v prihodnjih mesecih. Bolj značilno gotovo ne bi mogel izpovedati priznavanje ÖVP do proslule parole o veliki Nemčiji.

Toda ne samo na zunaj stremi ÖVP po spremembi sedanjega položaja, marveč hoče tudi na znotraj samovoljno gospodariti in zapovedovati. Priti mora spet do avtoritete, da se državi ne bo treba bati „ceste“, je zagrmel Ferlitsch. Torej hoče tudi notranjo politiko urediti po zgledu nacistične diktature,

kjer bi bilo delavstvo brezpravna raja, ki naj bi plesala, kakor bi igrali Ferlitsch in podobni ÖVP-jevski firerji.

Takim in podobnim „cveticam“ z ÖVP-jevskega vrta pa se nikakor ni treba čuditi, saj si je ÖVP najela vrtnarja iz vrst tistih, ki še vedno ne morejo verjeti, da je slana pomorila nacistične nasade. VdU-jevcem, s katerimi je ÖVP skovala tesno prijateljstvo, namreč še vedno ne gre v glavo, da je bil nacizem premagal. In s pomočjo teh VdU-jevcem, je ÖVP izglasovala v koroškem deželnem zboru reakcionarni zakon o kmečko-delavski zbornici, z isto pomočjo je v številnih občinah preprečila izvolitev demokratičnega župana in s tem VdU-jem hoče priti tudi do zveznega prezidenta.

Po vsem tem pač kaže predvolivni govor Ferlitscha v Strassburgu, da hodijo ÖVP-jevski funkcionarji v šolo pri VdU in se je treba bati, da bodo postali boljši od svojih učiteljev.

Eisenhower nastopil

General Eisenhower, vrhovni poveljnik oboroženih sil držav Atlantske skupnosti, je zadnji ponedeljek uradno prevzel poveljstvo nad svojo „armado“. Doslej obstoja ta njegova armada več ali manj le na papirju, razen tistih vojakov, ki jih imajo Združene države Amerike, Velika Britanija in Francija kot zasedbene sile v Nemčiji, in čet v zapadnem Sredozemlju.

Mirovna pogodba z Japonsko

Ameriški načrt mirovne pogodbe z Japonsko, ki so ga predložili tudi Veliki Britaniji in drugim državam članicam komisije za Daljni vzhod, kakor tudi vladi Sovjetske zveze, predvideva med drugim, da se Japonski vrne popolna suverenost. Nadalje vsebuje ta načrt naslednje predloge: formalno prenehanje vojnega stanja, omejitev zemljepisnega področja Japonske na štiri glavne otoke, pooblastilo, da Japonska zaprosi za sprejem v Organizacijo združenih narodov, ter priznanje neodtujljive pravice Japonski do individualne ter kolektivne samoobrambe.

Dobri odnosi med narodi so temelj boljše bodočnosti!

Vojna ali mir

V zvezi z volitvami zveznega prezidenta, ki bodo v maju, razpravljajo vse politične skupine in ves dnevni tisk o celi vrsti vprašanj s področja zunanje politike, toda še bolj o avstrijskih notranjih razmerah. Predvsem obravnavajo o pogojih, v katerih mora danes živeti delavni človek, o politiki cen, zaslužkov, stanovanj, razdeljevanju dobrin, ki jih ustvarjajo delovni ljudje, in tako naprej. Mi bi si pa radi ogledali odločitve, ki jo mora do dneva volitev sprejeti vsak državljani, s posebnega vidika, z vidika vojne ali miru v svetu. To vprašanje je, namreč danes, ko grozi sovjetski imperializem v svetu z novim oboroženim nasiljem, za vsakega delovnega človeka, za vse človeštvo mnogo bolj usodno in važno od katerega koli drugega vprašanja.

Nikakor ne nameravamo trditi, da je vojna kot takšna nekaj, kar predstavlja nujne prihodnje faze v razvoju politične napetosti, ki danes vlada v svetu. Narobe, prepričani smo, da je vojno mogoče preprečiti. Prav tako bi predstavljalo najhujšo demagogijo, če bi trdili, da bodo volitve avstrijskega prezidenta odločale o vprašanju, ki si ga danes postavlja vse človeštvo. Jasno pa je, da predstavljajo tudi volitve prezidenta novo priliko, da se v borbi z reakcionarnimi silami utrdi sile demokracije, to se pravi, sile miru. In utrditev sil miru v Avstriji je za ohranitev miru v svetu pomembna v toliko bolj, v kolikor predstavlja Avstrija radi svojega današnjega položaja eno od najbolj občutljivih točk v mednarodnih političnih odnosih.

Nadvse razveseljivo je dejstvo, da danes delovni ljudje vsega sveta odklanjajo vsako netenje nove vojne, da je že v naprej obsojen na odpor vsega človeštva vsak morebitni poizkus oboroženega napada. Tega dejstva se zavedajo danes vse politične skupine in zato ni prav nič čudno, čeprav vse, brez izjeme, nastopajo z načelom, da so edini nosilec demokracije in borec za mir. Vendar pa je po besedah težko meriti prave namene, edino primerno merilo so pač dejanja. Po dejanjih pa lahko kaj kmalu ugotovimo, da delovanje marsikaterega laži-apostola miru dejansko koristi samo bodočemu napadalcu.

Prav gotovo ne more biti nosilec demokracije tisti, ki si pod demokracijo predstavlja pravico bogatih, da po mili volji izkoriščajo delovne množice. Politika privilegiranja izkoriščevalskih slojev, sistematičnih poizkusov, ki streme za znižanjem življenjske ravni delovnih ljudi, politika podpihovanja nacionalnega šovinizma in zastrupljanja mednarodnih odnosov ne more biti politika demokracije. In ne samo to. Vsakdo, ki radi interesov peščice izkoriščevalcev peha ljudstvo v bedo, ustvarja nezadovoljstvo, neposredno pripravlja ugodna tla peti koloni, pa tudi morebitnemu napadu.

Težko je reči, v koliko služijo morebitnemu napadalcu neposredno ali posredno fašisti. Da ne služijo demokraciji, ni treba posebej poudarjati, saj so tako že zdavnaj sami dokazali s svojim nevim redom vislic, taborišč, gosposke rase in drugimi zločini, kakršnih človeštvo prej še ni poznalo. Zato je tem bolj zanimivo, komu prav za prav služijo vsi današnji nacistični izrodki, kajti Hitlerjev nacizem je doživel svoj popolni zlom in njegova ponovna restavracija je pač nekaj, za kar ni več objektivnih pogojev. Morda bi lahko na vprašanje najbolje odgovoril nacistični oficir Slavik, ki se je že javno uvrstil na isti plačilni spisek, na katerem so bili pred njim na primer Fischer in Fünfberg. Morda bi lahko najbolje odgovorili tisti kominformovski funkcionarji, ki danes, po vseh neuspehih med delovnimi ljudmi, posvečajo glavno pažnjo bivšim Hitlerjevim hlapcem.

Sicer pa se takšnim pojavom ni treba preveč čuditi. V strahu pred svojim propadom

in želji za dosego svetovne nadvlade sta pač bivši Hitlerjev „novi red“ in današnji sistem, ki so ga ustvarili sovjetski voditelji, precej podobna. In podobna sta si tudi po metodah, s katerimi stremita oba za istim ciljem: popolnim zasvojenjem človekove svobode in likvidacijo nacionalne suverenosti vseh „manjvrednih“ narodov.

Prepričani smo, da ni treba več posebej dokazovati, da so se kominformovski agenti danes v celoti pretvorili v peto kolono sovjetskega imperializma, da kot takšni zavestno, po tujih navodilih, neposredno rušijo vse, iz česar bi lahko vzrastla neodvisnost Avstrije, in pripravljajo tla za morebiten napad. Vedno večje zanimanje kominformovcev za nacistične elemente mora biti za nas vse resno svarilo. Iz prav takega zavestništva, iz prijateljstva med Hitlerjem in Stalinom, se je že rodila ena najbolj strašnih katastrof, druga svetovna vojna.

Da, mir v svetu ogrožajo danes vse reakcionarne sile. Nosilca vojne nevarnosti predstavljata sovjetski imperializem, njemu v korist pa neposredno ali posredno delujejo vsi, ki so jim tuja navodila, agentske nagrade ali milijonski zaslužki vredni več kot pa obstoj in napredek človeštva.

Vojna nevarnost bo v toliko večja, v kolikor bolj jo bomo podcenjevali. Proti vojni imajo delovne množice na razpolago namreč eno samo sredstvo. To sredstvo niso hinavsko zbrani podpisi, temveč samo dejanska borba za mir, za demokracijo, za napredek, za dobre odnose med vsemi narodi.

Iz perspektive takšne borbe presojamo in ocenjujemo tudi volitve zveznega prezidenta. Smatramo, da bomo najboljše koristili našim ciljem, če bomo podprli, brez ozira na strankarsko pripadnost kandidata, katerega ne bodo podprli niti izkoriščevalci, niti petokolonaši, temveč večina delovnih ljudi. In prepričani smo, da se bo tako odločila večina delovnega ljudstva, brez ozira na svoj odnos do ene ali druge politične skupine, ona večina, ki pripada z vsem srcem stvari demokracije, napredka in miru.

Goriške Slovence hočejo oškodovati tudi pri volitvah

V Italiji so se začeli pripravljati na prihodnje volitve v pokrajinske svete in je notranje ministrstvo v Rimu v ta namen določilo tudi že volivna okrožja. Pri tem določanju pa je ministrstvo očitno vodilo stremiljenje, da bi Slovincem v Italiji bilo onemogočeno, da dobijo v pokrajinskem svetu svoje lastne zastopnike. Volivna okrožja v goriški in videmski pokrajini, kjer živi največje število Slovencev, so bila namreč določena tako, da skoraj ne obstoja nobene možnosti za izvolitev slovenskega zastopnika. Občine, v katerih živi veliko število Slovencev, so vključili prav v volivna okrožja z veliko italijansko večino.

Demokratska fronta Slovencev v Italiji je

ugotovila, da razdelitev na volivna okrožja, kot jo je predlagalo notranje ministrstvo, ne upošteva obstoja strnjene slovenske manjšine v teh krajih in da je to zelo groba kršitev narodnostnih pravic v teh krajih.

Iz tega razloga je DFS naslovila na predsednika italijanske republike Einaudija pismo, v katerem ugotavlja, da živi v obeh teh pokrajinah avtohtono slovensko ljudstvo, ki predstavlja znaten del celotnega prebivalstva, ter zahteva, da se jim zaradi tega zaščiti tudi njihove lastne koristi po lastnih zastopnikih v pokrajinskih svetih, in sicer s tem, da se volivna okrožja razdelijo tako, da bodo imeli tudi Slovenci možnosti za izvolitev svojih zastopnikov.

OZN izgubila na Koreji 230.000 mož

Tajništvo Organizacije združenih narodov je objavilo podatke o izgubah svojih čet na Koreji. Iz tega poročila je razvidno, da so oborožene sile OZN izgubile na korejskem bojišču do 9. marca t. l. 228.941 mož. Od teh je 25.374 padlih, 128.394 ranjenih in 75.173 pogrešanih. Posameznih 14 držav, ki imajo čete na Koreji je utrpelo naslednje izgube:

Južna Koreja 16.182 mrtvih, 88.511 ranjenih in 63.959 pogrešanih, skupno 168.652 mož; Združene države Amerike do 23. marca 8511 mrtvih- 37.918 ranjenih in 10.691 pogrešanih, skupno 57.120 mož; Turčija do 1. marca 298 mrtvih, 672 ranjenih in 199 pogrešanih, skupno 1169 mož; Velika Britanija do 21. februarja 145 mrtvih, 442 ranjenih in 305 pogrešanih, skupno 892 mož; Francija 84 mrtvih, 309 ranjenih in 3 pogrešane, skupno 396 mož; Avstralija 62 mrtvih, 196 ranjenih in 7 pogrešanih, skupno 265 mož; Filipini do 2. marca 6 mrtvih in 49 ra-

njenih, skupno 55 mož; Grčija do 15. marca 28 mrtvih, 60 ranjenih in 1 pogrešanega, skupno 89 mož; Nova Zelandija 4 mrtve in 5 ranjenih, skupno 9 mož; Tailandija do 7. februarja 9 mrtvih in 99 ranjenih, skupno 108 mož; Kanada 17 mrtvih in 51 ranjenih, skupno 68 mož; Južna Afrika 6 pogrešanih; belgijske in luksemburške čete pred 9. marcem še niso se udeležile borb.

KITAJSKA IN SEVERNA KOREJA IZGUBILI 760.000 MOŽ

Predstavnik ameriškega ministrstva za obrambo je po „United Press“ sporočil, da znašajo kitajske in severnokorejske izgube do 22. marca 760.300 mož. Vštete pa so v to število tudi izgube, ki so jih imeli izven frontne črte. Na bojišču znašajo izgube Severnokorejcev in Kitajcev 543.000 mož, od teh odpade na Kitajce 260.000 vojakov.

Azijska gospodarska komisija

Gospodarska komisija za Azijo in Daljni vzhod (ECAFE: Economic Commission for Asia and the Far East) poudarja v svojem letnem poročilu, ki je bilo soglasno sprejeto (razen glasu sovjetske delegacije, ki se je vzdržala), da je prišel trenutek, ko je treba jasno priznati načelo, da morajo člani te komisije, ki pripadajo neposredno prizadetim področjem, na svojo pobudo sprejeti v komisiji sklepe, ki se nanašajo na njihova gospodarska vprašanja, upoštevajoč stališče pridruženih članov. Zato, da bo to načelo mogoče uveljaviti, bi države članice, ki ne pripadajo istim področjem, načelno sprejele, da se ne bodo uprle predlogom ki bi jih sprejela večina držav Azije in Daljnega vzhoda. Komisija priporoča tudi, naj se njena dejavnost podaljša za nedoločen čas in naj

bi imela za nalogo razen gospodarske obnove azijskih držav in Daljnega vzhoda tudi „gospodarski razvoj“ teh področij.

Sprejeli so tudi predlog, ki priporoča, naj se industrijske države trudijo, da bi preprečile, da bi evropska oborožitev neugodno vplivala na dobave nezadostno razvitim deželam. Sklenili so tudi, da bo Bangkok stalni sedež komisije in prihodnja seja bo januarja 1952 v Rangonu.

Saigon. — V Indoneziji so Ho Ši Minhove čete začele nove borbe in računajo, da je to prva priprava na novo ofenzivo. 20 km severno Haifonga je prišlo do več napadov in se je dejavnost čet Ho Ši Minha razširila do 50 km vzhodno proti Dongtriju.

Ob Pernhartovi razstavi v Celovcu

Ob priložnosti 80-letnice smrti koroškega slikarja Marka Pernharta so priredili v celovškem Künstlerhausu spominsko razstavo njegovih del, ki so jo otvorili v petek dne 3. 3. 1951. To spominsko razstavo so omogočili lastniki njegovih številnih slik, ki so jih za ta namen radevoljno stavili na razpolago.

Otvoritvi so prisostvovali številni zastopniki kulturnega javnega življenja. Kot govorniki, ki so osvetlili življenje in umetniško ustvarjanje Marka Pernharta, so nastopili: predsednik Umetniškega društva dr. Feldner, namestnik deželne glavarja Hans Ferlitsch (ki je tudi otvoril razstavo v imenu koroške deželne vlade) in dr. Laussegger kot zastopnik koroške „Landmannschaft“.

Otvoritev razstave — četrte po smrti umetnika — je okrasil in zaokrožil mešan pevski zbor, ki je zapel dve nemški koroški narodni pesmi, s katerimi je hotel simbolično prikazati paralelo slikarjeve umetnosti z melodijo koroške narodne pesmi.

Vsekakor pozdravljamo to spominsko razstavo. Vendar bi pričakovali, da bo kdo našel vsaj toliko poguma in priznal, da je bil ta umetnik iz „jezikovno mešanega ozemlja“ koroški Slovenec. Ker pa je bilo to dejstvo iz razumljivih razlogov zamolčano, smatramo za potrebno, da se oddolžimo svojemu rojaku tudi v tem pravcu in ga v domačem jeziku približamo tudi ljudstvu, iz katerega je izšel.

Marko Pernat (tako je bilo njegovo prvotno ime po matični knjigi in se je tako tudi podpisal v svojem potnem listu) je bil rojen v Zgornjih Medgorjih kot sin revne družine. Dorasčal je v socialno zelo težkih razmerah. Padel je ovce na Peci in že tedaj vzljubil krasoto gora, ki so mu postale v vseh poznejših letih predmet njegovega umetniškega ustvarjanja.

Po zaslugi škofovskega kaplana in zgodovi-

narja Henrika Hermana je dobil nadarjeni deček prvi slikarski pouk pri celovškem slikarju Andreju Hauserju. Nadaljnjo izobrazbo si je pridobil v Moravi šoli in tudi v inozemstvu, predvsem v Münchenu, kjer je nanj zelo močno vplivala umetnost nizozemskih slikarjev. Ta vpliv je tudi usmerjal vse njegovo umetniško delovanje v poznejši dobi. Vendar je našel kljub osebni konservativnosti lastni izraz svoje umetnosti in vdahnil svojim sicer realističnim, vendar nekoliko romantično poudarjenim pokrajinskim slikam vedno neko prijetno rahlo sentimentalno razpoloženje.

Večina njegovih slik predstavlja pokrajine z gorami od Velikega Kleka in Visokih Tur do Julijskih planin in Karavank. Mnogo slik pa je tudi slikal po naročilu domačih premožnejšev, ki pa razen dobro uspešnih gradov in razvalin (ki jih je izdelal tudi v stihih) niso globlje doživete in ne dosti originalne. Tudi marsi katere druge slike, v katere je skušal vnesti močno razgibano patetičnost narave, se mu niso posrečile. S posebno ljubeznijo je slikal jesenske in zimske motive, ki so mu vedno dobro uspevali. Tihožitja, ki se sicer tudi nahajajo med razstavljenimi slikami, pa so izjeme v njegovem slikarskem udejstvovanju.

Marka Pernharta — ki je kljub velikim uspehom svoje umetnosti v tedanjem času ves čas ostal skromen in samotarski in je 30. 3. 1871 tudi v revščini umrl — ne štejemo k velikim prvakom slikarske umetnosti, pa ga lahko imenujemo najbolj pomembnega pokrajinskega slikarja naše dežele v 19. stoletju in prvega slovenskega pokrajinskega realista. To kljub temu, da drugi zavestno zamolčujejo njegovo pokolenje in ga neupravičeno imenujejo svojega. Pa kaj bi v naših razmerah ne bilo tudi to mogoče. Dovolj je podobnih primerov.

T. Š.

PO ŠIRNEM SVETU

London. — Za Združenimi državami Amerike je uvedla tudi britanska vlada posebna dovoljenja za izvoz surovin v druge države. Brez takih dovoljenj bodo smeli izvažati samo še v ZDA in države britanske skupnosti narodov. Med drugim bodo dovoljenja potrebna tudi za izvoz grafitu, krogličnih ležajev, posebnih strojev, določenega orodja itd.

Teheran. — Zadnje čase se v Preziji vedno bolj množijo atentati na člane carske rodbine. Pri tretjem takem atentatu je skušal korporal Safari ubiti Džounaha Baktarija, ki je bil pri tem ranjen v pljuča. Atentatorja so nato aretirali.

Bruselj. — Predno je predsednik begijske vlade Pholien odpotoval v ZDA, kjer misli ostati 10 dni, je izjavil, da je sklep parlamenta o podaljšanju vojaškega roka v Belgiji popolnoma upravičen. Dejal je, da potrebuje Belgija 94.000 vojakov, „če hoče imeti na svojih mejah stalno obrambno silo.“

Bonn. — Vedno večje potrebe po surovinah, ki jih potrebujejo za oborožitvene načrte posameznih držav, so prisilile tudi tovarne pri Braunschweigu v Zapadni Nemčiji, v katerih je bilo zaposlenih 18.000 ljudi, da so ukinile proizvodnjo tako imenovanih „ljudskih vozov.“

Saigon. — Požar je uničil v Cholonu, to je kitajski četrti Saigona, 150 lesenih zgradb in je ostalo okoli 1000 ljudi brez strehe.

Lake Success. — Varnostni svet je z osmi glasovi — Jugoslavija, Indija in Sovjetska zveza so se glasovanja vzdržale — sprejel angloameriški načrt resolucije za rešitev kašmirskega vprašanja. Na podlagi tega sklepa bodo poslali v Kašmir zastopnika OZN, ki bo izvedel razorožitev dežele in poročal Varnostnem svetu o položaju.

Tel Aviv. — V Tel Avivu je umrl v starosti 88 let Rabin Zvi Robinson, oče zunanega ministra Romunije Ane Pauker. V Izrael se je preselil pred približno desetimi leti.

Alamahordo. — (Nova Mehika). — Ameriško letalstvo je v puščavi v Novi Mehiki spustilo raketo, težko 500 kg, ki je dosegla višino 98 km. To je prvi poizkus od vrste poizkusov za nova raziskovanja v stratosferi.

Peking. — Dne 14. marca so podpisali v Pekingu dogovor o železniškem prometu med Sovjetsko zvezo in LR Kitajsko. Na podlagi tega dogovora je od 1. aprila dalje železniški promet za potnike, prtljago in blago med obema državama neposreden.

Atene. — Sodisce v Larisi je izreklo tri smrtne obsodbe zaradi kršitve zakona o prevratnem delovanju. Pravosodni minister je izjavil, da znaša število na smrt obsojenih 2384. To število pa da stalno pada zaradi pomilostitev in revizije procesov. Minister je pripomnil, da število obsojenih na smrt ne bo preseglo tisoč, ko bodo pregledali vse tozadevne akte.

Stokholm. — Na kongresu komunistične partije Švedske so za novega predsednika imenovali Hildinga Hagbertha namesto dosedanjega predsednika Svena Linderota. Izjavljajo, da je bil Linderot zamenjan iz zdravstvenih razlogov. Vendar pa v političnih krogih poudarjajo, da so delovanje Linderota ostali komunistični voditelji večkrat kritizirali.

Bonn. — Visoka zavezniška komisija je za 90 dni ukinila list „Wahrheit“, ki izhaja v Hannoveru, ker je pozival Nemce, naj ne sodelujejo pri zavezniških obrambnih ukrepih.

New York. — V New Yorku so se sestal odbor, ki ga je ustanovilo tajništvo OZN z nalogo, da koordinira delo komisije za atomsko energijo. Kakor je znano, sestavljajo koordinacijski odbor člani Varnostnega sveta in Kanada, ki je stalna članica komisije za atomsko energijo.

Bern. — Švica je kot svoj prispevek za tehnično pomoč nerazvitim državam določila milijon švicarskih frankov. Predlog švicarskega prispevka tehnične pomoči je izdelala posebna skupščinska komisija. Ta predlog bo predlagan na prihodnji skupščini, in sicer na njenem prvem sestanku.

Santiago de Chile. — Generalni tajnik OZN Trygve Lie je sporočil, da bi lahko Združeni narodi dali za pomoč civilnemu prebivalstvu v Koreji 21 milijonov dolarjev v drogah, medicinskih preparatih, obleki, hrani in gorivu. Združeni narodi računajo, da bodo skupne vsote sklada za pomoč Koreji dosegle 250 milijonov dolarjev. Dozdaj so nekatere države članice OZN, izjavile, da bodo dale temu skladu na razpolago okrog 200 milijonov, včevši 162,5 milijona dolarjev, ki so jih ponudile ZDA.

KOLEDAR

4. april, sredo: Izidor
5. april, četrtek: Vincencij
6. april, petek: Sikst

SPOMINSKI DNEVI

4. 4. 1943 — Ustanovljen prvi koroški partizanski bataljon.
5. 4. 1903 — Velike demonstracije delavcev in visokošolcev v Beogradu proti osovraženemu Obrenovićem režimu.
6. 4. 1941 — Nemčija in Italija zahrbtno napadeta Jugoslavijo. Bombardiranje Beograda in Splita. V Beogradu je zgorela Narodna knjižnica, uničenih je bilo 500.000 zvezkov. — 885 — Umrli na Velehradu na Moravskem Metodu, ki je bil skupno z bratom Konstantinom tvorec slovenske pisave in začetnik slovenske književnosti — 1520 — Umrli slavni italijanski slikar Raffello Santi — 1812 — Rojen ruski revolucionar filozof A. I. Herzen.

SVATNE

Ob znožju planine Rožice in Babe ter gore Gradčence leži lepa vas Svatne. Pred skoro pet sto leti ob času Miklove Zale so bile Svatne še mala vasica z nekaj kmečkimi naselji. V teku stoletij pa se je marsikaj spremenilo. V letih 1900 do 1904 so gradili železniško progo, ki je našo nekoč tako romantično vas prerezala na dve. Danes šteje vas že okoli 60 števil. Čeprav se je v teku desetletij vgnezdilo med nas nekaj tujcev, je vas še ohranila svoj pristni slovenski značaj.

Jedro vasi tvorijo po večini mali kmetje in bajtarji. Mnogo kajzarjev je zaposlenih pri železnici v Podrožici. Nekateri se pečajo s kakšno obrtjo in ti še najbolj izhajajo. Osta-

Slovenska prosvetna zveza naznanja

Slovensko prosvetno društvo „Gorjanci“ v Kotmari vesi bo v nedeljo, dne 8. aprila 1951, ob 14.30 uri gostovalo z igro

„DESETI BRAT“

pri Cingelcu na Trati.

Sodelovali bodo tudi pevci kotmirskega društva.

K številni udeležbi vabimo!

lim kmetom pa bolj trda prede, ker pri nas zemlja ni posebno rodovitna in je le z največjim trudom mogoče iz nje kaj izvleči. Ni nikako čudo, če mladina zapušča domačo grudo in se odtuji v rodni vasi. Mnogo naših vaščanov se je že prej izselilo v Ameriko in drugam po svetu. Zadnje čase pa je od nas odšlo nekaj deklet v Švico.

Ze tri leta zaporedoma so nam suša in ogri na polju napravili ogromno škode, preteklo leto pa je še toča pobila žitarice do 60 odstotkov. Občina nam je sicer obljubila nekaj pomoči, toda danes še te svoje obljube ni izpolnila. Poznajo nas samo, kadar gre za dajatve.

Po naši zemlji

V Pečnici med starimi veljaki

Rad bi zapisal o Pečnici kaj lepega, kajti iz par hiš obstoječa slovenska vasica z v hrib in goro prislono belo cerkvico, leži v neposredni bližini modrega bisera naše zemlje, v bližini Baškega jezera. Toda vsa moja pota in obhodi po naših domačih krajih se vršijo pretežno v dežju in megli, mraku in noči. In ne preostane mi tokrat drugega, kot vsteti se v gostilno, tokrat v gostilno, v kateri sem v resnici rad obsedel, kajti bil sem tu, čeprav prvič domač med domačimi, pri Čemernjaku.

Stari Čemernjakov oče, ki je prinesel iz nemškega izseljeništvu težko živčno bolezen, je kar vesel, ko je našel spet nekoga, s katerim se lahko porazgovori. O gospodarstvu, politiki in življenjskih prilikah. Znano mi je sicer že bilo, da imajo tu nekega „čudodelnega“ padarja, h kateremu prihajajo ljudje iz celega Roža do blizu Šmarjete in kateri se spozna tudi na „vodo“. Nisem pa vedel, da prihajajo semkaj iskati zdravja celo Tirolci in da so do majnika že vse ordinacije z listki odadne. Toda moj hišni gospodar nič kaj ne zaupa takim čudotvorcem (in bi jim tudi jaz ne zaupal) ter doslej ni iskal v Bačah leka svoji bolezn.

Kot iskre švigajo resno, molče živahne in marljive Čemernjakove hčerke iz kuhinje v hlev in iz hleva v kuhinjo, kajti izredno veliko dela se nakupiči zvečer v veliki gostilniški kmetiji z 8 ha orne zemlje.

„Malo bo ljudi k sestanku, malo“, pripomni vmes gospodar, „kajti danes so pokopali starega župana in v takem naliču kot je sedaj nikdo ne gre dvakrat iz hiše. Posebno ponoči ne“. Časa imava torej, da obe reva še druge hiše in znamenitosti v okolici. Starega Hajnželna, lastnika v vsem gornjem Rožu nekoč znane in spoštovane narodne kmetije, mojega nekdanjega učenca z gospodarske šole v Velikovecu, ni več med živimi. Tudi dosedanji ravnatelj z glavne šole v Ledenicah Slovenec Dominik, je moral zapustiti, ker je bil pač preveč domač, svoje službeno mesto in se preselil v Beljak. In nehote prideva tudi na pogovor o sedanjih slabih časih. „Leta 1925 sem dobil za 80 do 85 kg težko tele še dve lepi obleki, sedaj ne dobim niti ene“, meni stari Čemernjak. „Z umetnimi gnojili pa imam prav dobre izkušnje“, nadaljuje gostilničar. „Ko sem gnojil lucerni s tomaževo žlindro in kalijevo soljo, je zrasla tako bohotno, da so jo hodili ogledovat od blizu in od daleč.“

„Smo pač že nekako predmetje Beljaka“, smeje privihra stari, izredno gospodarsko razgibani Resman, pd. Tratnik, s par fanti v

sobo in hoče s svojo pripombo opravičiti zamudo.

Nesteto prav zanimivih gospodarskih stvari in resnic ugotovimo potem. Tako je videl n. pr. Resman v izseljeništvu v Nemčiji, da so morali pogozditi že najlepše ravne njive, ker je začelo vsled stalne enostranske uporabe umetnih gnojil, primanjkovati zemlji humusa. Tudi je Resman preizkusil nekoč nehote, ko mu je plug zapadel sneg, da je v jeseni naorana njiva rodila tako, kakor da bi bila pognojena. Drug posestnik pa se spomni, da so že v starih časih uporabljali spomladni lahke brane, ne sicer z žičnatimi, toda lesenimi zobmi. Tudi so začeli v Ledenicah z najboljšim uspehom saditi krmsko peso v strnišče po rži.

Nadvse zanimiva in za mnoge naše kraje poučna pa je naslednja ugotovitev:

Lani je bila v ledeniški okolici toča ter je bilo vsled te in vsled suše v splošnem zelo malo žita, slame in krme. Kljub vsemu temu pa krmi Tratnik svojo lepo, sicer izbirčno živino, samo s celo krmo. Najprej nerazrezano seno, navrh v jasli pa celo slamo. Drug posestnik iz Ledenic pristavi: „Pojdi raje spat, kakor krmo rezat!“ Vsled rezanja se najredilnejše detelje in trave zdrobijo in zgubijo

v prah. In tudi na velikem Mareschevem posestvu v Nižji Avstriji s 150 glav živine so naši leta 1945 iz izseljeništvu vračajoči se gospodarji ugotovili, da krmijo vse celo, nerazrezano, poleti in pozimi.

Ko med tem še pripomnim, da se moramo na podlagi izjav geologov (ledeniki lezejo vedno bolj nazaj, stari vrelci usihajo itd. pripraviti na suha toplejša leta in na posebne načine obdelave zemlje, pripomni nekdo od navzočih: „saj je že nekoč tudi v našem okraju bilo tako toplo, da so pridelovali vino (vas Vinare onstran gore blizu Vernerberka to dokazuje!) in v Maloščah, kjer ste bili zadnjič na tečaju, je nek kmet, ki ima urejen povsem pravičen vinograd. Iz tega izkupi v Beljaku stalno toliko grozdja, da se mu vinogradniško delo odlično izplača.“

In tako se zagrizemo v naše pomenke, da kar spregledamo, da je ura že polnoči in časi spati ter iskati počitek za težko delo prihodnjega dneva. Pomlad je tudi že pred durmi in vsled dolge zime ter visokega snega je zaostalo marsikatero zimsko delo (naprava drv, grabljenje stelje, razvažanje gnoja itd.), katero bo treba izvesti v vsej naglici.

Vernik

BILČOVŠ

Lep pomladanski dan nam je naklonil bog vremena preteklo nedeljo. Bil je dan, ki je dal slutiti o pomladi, vstajenju in novo se porajajočem življenju. Središče zelo žive razgibanosti pa je bil ta dan pri nas v Bilčovsu pri Miklavžu, kjer so se zbirali vaščani, stari in mladi, ter tudi gostje iz bližnje in daljne okolice, kjer so občudovali, hvallili in kupovali izdelke kuharske umetnosti in spretnosti, ko so jih razstavile tečajnice gospodinjstvo kuharskega tečaja v Bilčovsu. Le kratke tedne je trajal tečaj, ki pa je ob razstavi pokazal nepričakovane uspehe. Ne, ne moremo reči, da bi bili uspehi nepričakovani, ker vemo, da je tečaj vodila preizkušena in strokovno prvovrstna moč, priznana voditeljica Milka Hartmanova. Da, Milki velja posebno priznanje, posebno zdaj ob koncu letošnje tečajne sezone, ko je tudi ta tečaj vodila z nezmajšano požrtvovalnostjo in neutrudno vložila v njega vso svojo strokovno sposobnost.

Organizacija razstave je bila odlična. Razstavljene kuharske izdelke so bili številni in mnogovrstni ter je pestra, da umetniška razpredelba vseh teh dobrot pokazala lepo in

pestro sliko. Mnogoštevilni obiskovalci niso mogli štediti z odkritim priznavanjem in odobravanjem. Ljudje pa so razstavljene dobrote tudi vse pokupili.

Ker pa je pri nas že hvalevreden običaj, so zaključne prireditve naših strokovnih tečajev združene vedno tudi s kulturno vzgojnim in zabavnim sporedom, je tako bilo tudi v Bilčovsu.

Popoldanski kulturno-prosvetni del je odprl z njemu lastno pristno domačo besedo in s svojim prirodnim humorjem Janko Ogris, kjer je nakazal pomen tečaja in izrazil zahvalo vsem, ko so k dobremu poteku tečaja pripomagali, prav posebno pa še Slovenski kmečki zvezi, ko je posebno v letošnji zimi omogočila Slovincem na Koroškem številne tečaje iz raznih področij praktičnega znanja.

Nato so se vrstili prizori in pester slike ko so vsem zelo ugajali. Radiški pevci, moški, mešani in dekliški zbor, pa so pod vodstvom podjetnega Wrulicha, postregli z našo vedno lepo slovensko pesmijo.

Ta lepi dan nam bo vsem ostal še dolgo v prijetnem spominu.

Ksaver Meško:

NA POLJANI

23. nadaljevanje

V srce materino, v ljubečo dušo njeno je izlila včeraj del velike svoje boleti, ko je plakala gorko na njenem sru. Ker ni mogla nositi več moreče boli, ki je privrela ob obupnem, neskončno ljubezen razodevajočem vzkliku materinem na dan liki mogočno narasel gorski potok, ko predre skalnato steno in zahrumi navzdol in se razlije na široko in čez vso dolino. Ihtela je tudi mati, a se je smehljala med solzami. Ker resnično, greh, iz ljubezni storjen, bo odpuščen tisočkrat.

„Ne jokaj, dete, saj si pri meni! — Glej, vse je pozabljeno, vse odpuščeno. Draga si mi kakor nikoli poprej!“

Vso ostalo bolelost in breme je vzel duši danes spovednik...

Dva tedna pozneje je slonel solnčnega popoldne župnik Bezjak ob oknu in je molil dnevnice. Tedaj je videl prihajati gor po cesti kovačico. Začudil se je, kako lahak in prožen je bil danes hod starkin, kako pokoncu je stopala sicer vedno sključena.

Vstopila je v cerkev. Zaprla so se vrata za njo. A župnik je videl, kako drsa po golih kolenih od vrat do oltarja Matere božje — videl je, ker je bila njegova duša z njo in

ob nji. Gledal jo je razprostrto pred oltarjem, s čelom se dotikajočo hladnih tal. Ker prešla je milost, večjo, nego je je bilo vredna po lastni sodbi. In slišal je njeno molitev, ne govorno z besedami, zakaj neskončna radost nima besed kakor ne neizmerna žalost. Slišal je molitev, kipečo kakor bogat živi vir iz vzradočenega, hvaležnega srea — ker njegova duša je molila z njo.

Dolgo je slonel župnik ob oknu, da so se odprla spet vrata, in je stopila starka iz cerkve. Tedaj se je zavzel še bolj, ker glej, svetilo se ji je lice, in sevale so ji oči kakor dekilci-angelčki, ki se vrača nevestica Kristusova, od prvega svetega obhajila.

Ta dan dopoldne je vstala Minka iz bolniške postelje...

III.

Kjer kosi nesreča, kosi na široko. Nenadoma podre dostikrat tudi one, ki so se čutili najvarnejši in so stali ponosno in bahato v zavesti svoje moči.

Ko je odhajala nesreča s pogorišča hiše Dolinarjeve, je postala za hip sredi ceste in se je ozrla s premišljajočim, zlokobnim pogledom preko na Trato. Hip — in že je stopala dalje svojo pot; a jasno si je vtisnila v

spomin dolino, da je ne pozabi in jo obišče ob priliki spet.

Zaveli so jesenski vetrovi. Listje lipe in topolov pred Trato je rumenelo in je polagoma odpadalo. Močnejše in močnejše je besnela burja, nevkročeno, razposajeno dete zlovoljne jeseni. Ječala je prestara lipa, šibili so se topoli in so priklanjali vrhove, a so vstajali spet ponosni pokoncu, kljubujoči trdi roki nevihtini. A glej, nekega jutra je ležal mogočen topol, najbližji hiši, sosed lipin, po dolgem čez pot in čez dvorišče: prebena je bila burja, ni ji mogel več kljubovati, ker prišla je ura njegova.

Ko so zjutraj vstali na Trati, so se začudili in so pomilovali drevo. In nekako resno so zrle oči vsakemu, ko je stopal mimo mrtvega drevesa, včeraj še tako močnega in ponosnega.

Popoldne, ko je že onemogla burja v svoji razgrajajoči beshosti, in je posijalo solnce izza razcefranega zastora nebesnega, je prinesel pot Florijan veliko zapечатeno pismo. Oddal ga je in je odhajal polagoma čez dvorišče in je zmajeval z glavo ob pogledu na topol, ki so ga hlapci že oklestili.

V gornji sobi je sedel Tratnik. Bral je pismo, bral drugikrat, tretjikrat in ga je vrgel iz rok in se je naslonil ob mizo, bled in kakor brez moči, in je zajecal kakor na smrt ranjena zver.

V pismu je bilo naznanjeno kratko in jasno, da je izgubil brat Tomaž pri kupčiji vse

premoženje in se je zakopal navrh tekom let v obilne dolgove, zato je proglašeno nad njegovim premoženjem konkurs. Ker je jamčil Tratnik za velike vsote, s katerimi je gospod Tomaž pričel kupčijo, je plačnik.

Dolgo je sedel močni, železni mož brez moči, kakor okamenel, opt s prsti ob mizo. Ni ječala več burja ob Trati, sijalo je že solnce in je pozdravljalo prijazno skozi visoka okna. A železnik je slišal vihar, čutil in videl je jasno, kakor na mizi tik pred seboj, kako drvi besna burja čez hribe, po dolini dol in se zaleti z močjo v Trato in jo poruši z enim samim silnim sunkom do temelja in pokoplje pod razvalinami njega, njegovo moč, ponos njegov, vso srečo njegovo in vse bogastvo, ki je večje v domišljiji ljudi nego v resnici — kakor je treščil brez usmiljenja v noči vihar na tla topol, da usahne in postane žrtev ognja, maloverden pepel...

Kjer stopa usoda v svoji jezi, zapusti globoke sledove. In navadno ni le posameznik, ki ga prime s trdo roko in ga vrže iz navadnega tira, većinoma se zadene ta še ob druge in jih potisne tudi na novo pot.

Mračilo se je že, ko je vstal Tratnik, je spravil pismo in je šel iz sobe. Kipelo in vrelo je v njem: žgoči gnev je čakal in iskal je prilike, da se izlije v mogočnem toku in uniči, kakor baš iz ognjenika izbruhla lava, kdor mu stopi na pot.

Zavil je za ogel doma in je obstal ob

Prava podoba kolhozov

Med neizbežnimi rezultati birokracije, parazitizma in monopolov je nizka produktivnost dela. Mogoče se to najbolj nazorno vidi na primeru sovjetske agrarne proizvodnje. Sovjetska država je vrgla v agrarno proizvodnjo fantastična sredstva. Saj je samo v desetletju 1929 do 1938 narasel traktorski park od 35.000 na 484.000 traktorjev. To je veličanska številka, ki ji gotovo ni primere v zgodovini. Podoben je porast pri bombajnih, motorjih, lokomotivah, električnih instalacijah, popravilnicah vse te mehanizacije itd.

In rezultat? V osnovni panogi agrarne proizvodnje, v proizvodnji žitaric, je bila 1938 ta proizvodnja samo za 18,6 odst. višja kot leta 1913. (Vsi podatki po poročilih Stalina na XVII. in XVIII. kongresu VKB (b)).

V reviji „Kolhona proizvodnja“ pa čitamo, da je leta 1948 proizvodnja žitaric že dosegla raven iz 1940. („Kolhona proizvodnja“ 1949, št. 2). Še slabše je seveda stanje v živinoreji, kjer leta 1938 še ni bilo doseženo predrevolucijsko stanje v številu ovac in konj, število goveje živine pa je prav tega leta doseglo predrevolucijsko raven. Samo svinjereja je po uradnih podatkih zabeležila resničen napredek.

Po vsem tem tudi ni čudno, da je bil standard ljudstva kljub vsej mehanizaciji še vedno zelo nizek in da je bil leta 1948 povprečni konsum kruha in kaše na deželi samo za 25. odst. višji kot v carski Rusiji. (Podatki po reviji „Vprašanja ekonomike“, 1948, št. 5, str. 29).

Vsi ti podatki govore o velikanskih žrtvah sovjetskih narodov in o izredno majhnih plodovih teh žrtev. Iz njih je razvidna gniloba, nevzdržnost in škodljivost državno kapitalističnega sistema, kakršen se je z leti uveljavil v Sovjetski zvezi in prerastel tendence socialističnega razvoja. Prav v birokratskem sistemu in manj v težkočah „druge revolucije“ ter v nizki stopnji zavesti je glavni vzrok skrajno počasnega naraščanja agrarne proizvodnje. (Seveda pa je mehanizacija sprostil nekaj delovne sile, ki je odšla v birokracijo in industrijo, ter tako ob pritisku državnega aparata olajšala odtok večje količine tržnih viškov v mesta).

Poleg splošnih ukrepov je bil na področju agrarne proizvodnje potreben še nek ukrep, ki naj zagotovi birokratski razvoj. To je likvidacija kolhozne demokracije, kakršna nam je znana iz romanov in povesti sovjetskih pisateljev iz prve dobe kolektivizacije.

Na kak način je bila ta likvidacija izvedena, odnosno je tik pred popolno izvedbo?

Prvič, s postavljanjem profesionalnih predsednikov in drugih „nameščenec“, ki jih posebej šolajo za ta posel. Kjer se še vršijo volitve kolhoznih uprav, tam je to samo še formalnost. Dejanski izbor se izvrši že drugod.

Drugič, z organizacijo izrednih aparatov, ki imajo specialna pooblastila za vmešavanje v življenje kolhoznikov. Tako je bil leta 1946

formiran pri vladi SZ poseben Svet za vprašanja kolhoznikov. Ta svet ima svoje organe v republikah, pokrajinah in oblasteh, kateri pa so povsem neodvisni od tamkajšnjih oblasti. Po uredbi ima ta Svet pravico, da s potrditvijo vlade SZ izdaja pravila in navodila o načinu vodenja dela v kolhozih, o organizaciji in plačanju dela, o evidenci in o vsem, kar naj ureja življenje kolhozov.

Poleg tega si je država povsem zagotovila lastnino osnovnih sredstev proizvodnje neposredno v svojih rokah. Strojni park je osredotočen predvsem na strojno-traktorskih postajah, zemlja je državna, agronomi so v glavnem prvi STP. Te postaje so imele leta 1938 blizu 400.000 traktorjev. Preostalih nekaj manj kot 100.000 traktorjev pa je bilo na državnih posestvih. Kolhozi so praktično brez traktorjev.

Po vsem tem je očitno, da razvoj ni šel v smeri ustvarjanja svobodne asociacije proizvajalcev, ki bi upravljala v interesu skupnosti, temveč v smeri podražavljenja kolhozov za koristi birokracije. Zadnji akt tega razvoja bo popolna zmaga državnega kapitalizma v poljedelstvu. Kolhozni bodo mezdni delavci države. Iz leta v leto se zaostrojuje borba med birokratskim aparatom in med kmečkimi množicami zaradi prisilnega odkupa itd., kar je dejansko borba okrog absolutne rente (Djilas). Taki so sadovi „socializma“, ki ne gradi na veri v ljudske množice

in na njih zavesti, temveč samo na moči državne birokracije.

Ni čuda, da je v takih razmerah odnos do državne imovine proizvajalnih sredstev strahoten in da predstavlja tudi enega izmed vzrokov nizke produktivnosti dela. Tako je na primer leta 1946 vlada SZ izdala odločbo, po kateri mora biti kolhozom vrnjena vsa imovina, ki jim je bila protizakonito odvzeta. Po tej odločbi je bilo vrnjeno kolhozom 5.780.000 hektarov zemlje, ki so si jo pri lastili posamezni kolhozni in birokrati. Občutek skupne lastnine, ki bi temeljil na razvoju v svobodno asociacijo, je tam manjši, čim večja je etatizacija. Še leta 1949 je bilo nekaj procentov več živine v privatni lasti kolhoznikov kot pod upravo kolhozov.

Prav tako ni čuda, da sovjetski predstavniki ljubosumno skrivajo kolhoze pred različnimi delegacijami iz inozemstva ter jim kažejo samo Potemkinove vasi, ker resničnega socializma pač niso ustvarili.

Kolhozi so bili prvi zgodovinski primer prostovoljnega združenja malih in srednjih kmetov v velike socialistične obrate. Toda zaradi splošnega državnega kapitalističnega razvoja sovjetske družbe se je tudi ta veliki pokret rešitve kmečkega in agrarnega vprašanja na bazi socializma poplunoma izrodil in se končuje prav tam, kjer se je končal tudi privatno kapitalistični razvoj: v ekspropriaciji malih in srednjih kmetov.

Priprave za koroško deželno razstavo

Odbor za koroško deželno razstavo nas naproša za objavo naslednjih podatkov o dosedanjih pripravah:

Delovni odbor za letošnjo 1. koroško deželno razstavo, ki je sestavljen iz zastopnikov vseh zbornic in poklicnih krogov, kakor tudi sekretariat, dela z vsemi silami, da bi ustvaril vse pogoje za brezhiben potek razstave. Čeprav je še štiri mesece do razstave, je predloženih že okoli 50 prijav različnih vrst, med temi vrsta kolektivnih razstav. Zelo privlačna je možnost dobiti državno odlikovanje v zlatu, srebru in bronu, kakor tudi zagotovilo prioritete pravice za razstavljene predmete. Ker pričakujejo še mnoge nadaljnje prijave, je treba tudi vprašanje razstavnega prostora zadovoljivo rešiti. Za zabavni park je predloženih že toliko prijav, da je prostor že v celoti zaseden.

Tudi za propagando so ukrenili potrebno. Celotni avstrijski dnevni, tedenski in strokovni tisk so oskrbeli s propagandnimi noticami in gradivom in založili propagandni prospekt v 60.000 izvodih, ki so ga že odposlali tisku za uporabo. Razstavni katalog je že v delu in bo letos posebno reprezentativno opremljen. Osrednja zvočna naprava bo tudi letos vsem razstavljencem in posetnikom na razpolago. Priprave za mednarodno

razstavo psov, kakor tudi za obsežno tombolo so v teku.

Dobre volje in delavnosti, da bo 1. koroška deželna razstava v svojem velikem obsegu dobro uspeła, torej ne manjka.

Velikonočne smučarske tekme na Iselsbergu

Na velikonočni ponedeljek so priredile koroške mladinske organizacije smučarske tekme na Iselsbergu, ki jih je organiziral deželni mladinski referat. Tekem se je udeležilo med drugim tudi 3 člansko moštvo Slovenske fizikturne zveze. Snežni pogoji so bili vsled kakih 10 cm novo padlega snega zelo ugodni.

Prvo mesto je dosegla sindikalna mladina iz Borovlj, slovenska mladina se je plasirala na šesto mesto. Najboljši dnevni čas 1.31,8 je prevozil mladinec šest od sindikalne mladine v Borovljah, slovenski mladinec Inzko Hanzej pa v 1.51,8 minutah.

Naraščajoča draginja življenjskih potrebščin

Indeks življenjskih potrebščin za Celovec, ki ga izračunava statistični urad in gospodarska služba koroške deželne vlade, je, kakor od meseca do meseca, tudi v marcu narastel za 3 točke, to je za 0,47 odstotkov.

Deficit v trgovinski bilanci

V februarju je Avstrija uvozila blaga za 1027 milijonov šilingov, izvozila pa za 666 milijonov. Razlika med uvozno in izvozno vsoto je torej zelo velika in znaša 361 milijonov šilingov. V januarju je znašal deficit 282 milijonov šilingov.

Proizvajalci mleka zahtevajo višje cene

Na nekem protestnem zborovanju dunajskih trgovcev z mlekom, ki je bilo pretekli teden, so povedali, da proizvajalci mleka, ki dobivajo dozda za liter mleka 87 grošev, hočejo zvišanje mlečnih cen za približno 100 odstotkov, t. j. na 1 šiling 68 grošev. Ministrstvo za kmetijstvo je pred kratkim pri komisiji za cene res predlagalo zvišanje mlečnih cen. Oddelek za prehrano, ki je za pogajanja pristojen, k tej zahtevi dozda še ni zavzel stališča.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H. Klagenfurt — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

sreda, 4. aprila: 11.45 Za podeželsko ljudstvo, 17.00 Popoldanski koncert, 18.00 Za gospodinjstvo in družino, 21.15 Zabavni koncert;
četrtek, 5. aprila: 11.00 Veder dopoldne, 13.00 Opoldanski koncert, 16.00 Znameniti umetniki;
petek, 6. aprila: 12.00 Opoldanski koncert, 16.00 Pevska ura;
sobota, 7. aprila: 12.00 Opoldanski koncert, 16.30 Zanimivosti iz Avstrije.

RADIO SLOVENIJA

sreda, 4. aprila: 5.25 Pesmi borbe in dela, 6.10 Pester spored slovenske narodne in umetne glasbe, 13.00 Jezikovni pogovori, 15.15 Narodne pesmi pojo fantje na vasi, 18.00 Narodne v priredbi Emila Adamiča poje mladinski zbor iz Kamnika, 18.30 Igra zabavni orkester Radia Ljubljana, 19.00 Naši zbori pojo slovenske narodne pesmi;
četrtek, 5. aprila: 6.10 Jutranji koncert, 12.00 Lahek opoldanski spored, 13.00 Terezijansko-jožefinske reforme in slovensko narodno prebujanje, 14.00 Slovenske narodne pesmi poje komorni zbor Radia Ljubljana, 14.30 Kulturni pregled, 18.20 Pogovor s pionirji, 20.50 Jezikovni pogovori, 21.00 Pisani večerni spored jugoslovanske narodne in umetne glasbe;
petek, 6. aprila: 5.25 Hrvatske narodne pesmi, 11.30 Šolska ura za gimnazije, 14.30 Kulturni pregled, 15.15 Igrajo mali plesni ansambli, 17.30 Šolska ura za gimnazije, 20.00 Tedenski zunanje-politični pregled, 20.15 Zeleni ste — poslušajte!, 21.00 „Svet v satiri in humorju“.

ŠPORT-TOTO

Kdor je tako tipal, je pravilno tipal

Admira — FC Wien	0:2 2
W. Neustadt — Vorwärts Styr	6:0 1
LASK — Vienna	1:1 x
Elektra — Sturm Graz	2:4 2
Rapid — Austria	3:1 1
Hohenau — Kapfenberg	odpovedano
Austria Graz — Blau-Weiß	0:1 2
Hochstädt — Schwechat	odpovedano
Wels SC — SV Urfar	3:2 1
Austria Klgt. — Austria Salzburg	1:4 2
Austria Lustenau — SK Kufstein	1:0 1
SV Leoben — WSV Rosental	4:3 1
Charlton Athletic — Portsmouth	0:1 2
Derby County — Middlesbrough	6:0 1

Zadeti 33. runde

50 „12“ po 5680 šilingov; 956 „11“ po 297 šilingov; 8343 „10“ po 34 šilingov.

KINO-PREDSTAVE

VRBA

v sredo, 4. in četrtek, 5. aprila
„Im Tempel der Venus“
v petek, 6. do nedelje 8. aprila
„Erzherzog Johanns große Liebe“

TRŽNO POROČILO

V četrtek, dne 28. marca 1951 so na celovškem trgu prodajali:

krompir	kg S 0.70
rdeča pesa	kg S 1.50 — 1.80
korenje	kg S 2.50
zeleni, peteršil, por	kg S 2.80 — 3.—
redkev	kg S 1.—
čebula	kg S 2.40 — 3.—
šalotka	kg S 4.— — 5.—
česen	kg S 9.— — 10.—
zelje	kg S 2.—
kislo zelje	kg S 2.— — 2.40
kisla repa	kg S 1.60
jabolka — odl.	kg S 2.30 — 2.50
jabolka I	kg S 2.— — 2.20
jabolka II	kg S 1.60 — 1.90
jabolka III	kg S 1.30 — 1.50
ajdova moka	kg S 3.— — 3.50
fižol	kg S 2.50 — 3.50
kurja krma	kg S 2.20
skuta	kg S 6.—
jajca	kom. S 0.80

Kaj berejo nemški delavci

Tovarniška knjižnica neke velike avtomobilske tovarne v Zahodni Nemčiji je imela lani 43.900 izposodb, ki so omejene na delavce in nameščenice podjetja. Največ (26 tisoč 668) odpade na romane in povesti, nato so mladinske knjige (7341), zatem potopisi (4980), veliko manj bero naravoslovne knjige (949), biografije (908) in tehnične knjige (499). Posebno priljubljeni so romani Ganghoferja, Kellerja, Gulbranssena, Kamsuna in Gummarsona, v katerih se opisuje svobodno življenje v naravi. Izmed klasikov je najbolj čitan Goethe. Novi pisatelji imajo sorazmerno malo bralcev, največ še zahtevajo delavci Plivierov roman „Stalingrad“, zatem pa spise Wiechera, Hesseja, Stefana Zweiga, Fr Werfla, Glasworthyja, Deepinga in P. Bucko ve. Iz politične literature bero nemški delavci najrajši memoare, zlasti te, ki obravnavajo nedavne čase.

oglu in je ošvignil s strašnim pogledom Nandeta, sedečega na majhnem panju in beročega, dasi je že komaj razločeval črke v mraku, Vilmi in Tinki pravilnice iz knjige izposojene od Dolinarjevega Ivana.

„Kaj vruga tičite vedno skupaj?“

S težko roko je udaril fanta po rami, deklici je sunil v stran od njega, da sta zaihteli glasno in bolno.

Spet je dvignil roko, da pretepe še nji. A Nande, bled od jeze zaradi nezaslužene kazni, še bolj ozlovoljen po sirovosti očetovi proti deklicama, ki je vedel o njima, da ni sta zagrešili ničesar, se je postavil nenadoma pred njega, visoko zravnan, motreč besnega moža z mračnimi očmi in nagubanim čelom.

„Kaj sta vam storili, da divjate nad njima?“

Kakor okamenel je ponosni mož: tako ni govoril otrok še nikoli z njim, komaj da kak mož. Zaiskrele so se mu oči, roka mu je zdrhtela in je segla naglo po fantu. Zgrabil ga je za vrat in ga treščil proti zidu, da je butnil s čelom ob zid, in se mu je pordečilo čelo in lice v hipu s krvjo.

Deklici sta zaihteli še glasneje in sta se umikali, tretjajoči, v strahu, da se loti razljučeni oče še njih. A ta je mislil zdaj le na fanta, ki ni zakričal, ne jeknil, niti zavzdihnil ne. Stisnil je zobe in si je obrisal z okavom okrvavljeno čelo.

„Še nocoj se pobereš s Trate, paglavcev predržni.“

Tratnik je hropel od razburjenosti in od jeze.

A drhtel je od jeze in v zavesti storjene mu krivice tudi fant, oči so mu bliskale, roko je skrčil v pest in jo je dvignil grozeče proti gospodarju.

„Saj pojdem! Ne morem gledati več vaše sirovosti. Deco, ki vam niso storili ničesar žalega, pretepate kakor mesar. Sramota na vas!“

Kričal je, da so ga slišali na dvorišče, in je pritekel Tone gledat, kaj da se godi za oglom.

„Molči, fantalin mlečnozobni! Mi hočeš zapovedovati ali prepovedovati, kaj smem storiti in česar ne? Takoj se spraviš!“

„Da, še nocoj!“

Srd fantov je postajal večji in večji, in ga je premagal povsem. Zugajoč s pestjo je kričal, odhajaje za ogel:

„Bolje, da me vržete zdaj iz hiše nego na stara leta kakor Andreja. In rad grem. Siromak bi ostal pri vas vse življenje, v svetu si pridobim bogastvo. Še odkrivali se mi boste. Odkupim vam še to vašo beračijo!“

Tone se je zasmel na glas, kakor bi slišal govoriti polnoročca. A Tratnik se je vgrizel v ustnice in je zaklel pridušeno.

Ko so se napravljali k večerji, je zapuščal Nande Trato. Posli so mu segli vsi v roko, tudi Tone, in so zrl nemo in z vidno žalostjo za njim črez dvorišče, da se je izgubil v temi. V mali zgornji sobici sta stali ob oknu